

SZEMLÉLŐDŐ DOMONKOS APÁCÁK SZEGEDEN¹

A domonkosok fontos szereplői voltak a középkori magyar művelődéstörténetnek. Nyulak-szigetén állott kolostorukban élt Árpád-házi Szent Margit, Ráskai Lea, Sövényházi Márta, és számos kódex őrzi az egykor itt élő apácák kézírását. A kolostor lakói 1540-ben menekültek el a törökök elől. Az 1600-as évek elején már csak 18 nővér élt Magyarországon a domonkos rend szabályai szerint. Őket végül a pozsonyi klarisszák fogadták be. Az utolsó domonkos apáca is ott halt meg 1637-ben.

Árpád-házi Boldog Margit szentté avatása előtt, az 1940-es évek első felében merült fel a másodrend újjászervezésének gondolata Magyarországon. A domonkos rendtartomány és az a magyar katolikus egyház vezetői a margitszigeti zárda újraalapítását szerették volna elérni. 1944-ben leálltak a hivatalos tárgyalások, de az ügy nem halt el. 1945. december 27-én kelt levelében néhány szegedi katolikus személyiség szorgalmazta a szegedi letelepedést. 1946 januárjában dr. Hamvas Endre csanádi megyéspüspök jelezte, hogy ő is szívesen látna szemlélődő domonkos apácákat Szegeden. A magyarországi domonkos rendtartomány is az alapítás mellé állt, így 1948. szeptemberében megindulhatott a szemlélődő domonkos élet a városban. A közösséget hét apáca alkotta. Csöndben próbálták élni engesztelő, imádságos mindennapjaikat. 1950 júniusában feloszlatták a magyarországi szerzetesrendeket, a szegedi domonkos apácáknak is el kellett hagyniuk kolostorukat. Írásomban e tiszavirág életű közösség történetét szeretném röviden bemutatni.

Szent Domonkos² 1206-ban alapította meg első kolostorát a dél-franciaországi Prouille-ben. A rendi hagyomány szerint 1206. július 22-én, Mária Magdolna ünnepén, Fanjeaux közelében³ egy csendes domboldalon ülve elmélkedett és imádkozott. Nem sokkal korábban érkezett erre a tájra, hogy a pápa megbízásából elkezdje a *kathar* eretnekmozgalomhoz tartozó *albigensek* közötti hittérítést. Erőt és tisztánlátást kért Istentől. Imádsága közben úgy látta, hogy egy tűzgolyó jelenik meg a közelben, majd lassú mozgás után megáll a prouille-i, Szűz Mária tiszteletére épült kápolna elhagyott falai fölött. A látomás nyomán megerősödött benne az elhatározás, hogy ezen a helyen kell létrehozni a menedékhelyet azoknak a nőknek, akik a *kathar* eretnekségből nemrégiben tértek vissza a katolikus hitre, s akiket emiatt kitaszított addigi közösségük. A toulouse-i püspöktől megkapta a templomot és a hozzájárulást, hogy a templom rendbehozatalán túl egy kis házat is építhessen. 1206. december 27-én, Szent János apostol ünnepén, a püspök

¹ A szerző az MTA-SZTE Vallási Kultúrákutató Csoport munkatársa.

² Szent Domonkos az észak-spanyolországi, ó-kasztíliai Caleruegában született 1170 körül, és Bo-lognában halt meg 1221-ben. Életéről bővebben: DIÓS (szerk.) 1990. I.; *Domonkos kódex ...* 1990; KOUDELKA 1992.

³ Franciaország déli részén, Languedoc tartomány területén, Montpellier és Toulouse közelében.

jóváhagyásával hivatalosan is elkezdődhetett Prouille-ben egy új alapokra épített szerzetesi élet.⁴

A közösséget kezdetben tizenegy nő alkotta. Nyers színű, festetlen, hosszú gyapjúruhában jártak, fekete fátylat viseltek. Ezzel nemcsak az egyszerűséget, tisztaságot, az önként vállalt szegénységet és a világról való lemondást kívánták kifejezni, de öltözkük egyfajta utalás is volt a katharok fekete-fehér színhasználatára, duális világképére. A szervezés néhány hónapja alatt Domonkos egy szabályzatot is összeállított számukra. Elsődleges feladatuknak adta, hogy imájukkal és vezeklő életükkel az eretnekek között tevékenykedő hittérítők munkáját segítsék.⁵ A kathar eretnekségből megtért nők számára létrehozott menedékhely tehát szabályok szerint élő, *szemlélődő* szerzetesi közösséggé alakult. Domonkos is ott élt a nővérek között, lelki vezetőjük volt, imádkozott, elmélkedett a Szentírás tanításain, itt készült föl hittérítő útjaira, s az utak végén ide tért vissza. Továbbra is járta a vidéket. Lassan új társak gyűltek köréje, egy új típusú szerzetesi élet kezdett kibontakozni. Az új társakkal a közeli Toulouse-ba költözött, de a prouille-i női kolostornak továbbra is lelki vezetője maradt. Igen fontosnak tartotta, hogy az apácák imádságai, önmegtagadásai támogassák a formálódó új férfi közösség missziós munkáját. Ezért a *testvérek* gyakran ellátogattak Prouille-be, beszámoltak munkájukról, eredményeikről, elmondták, mihez kérik az apácák imáit. A prouille-i alapítás majd' tíz évvel megelőzte a testvérek közösségének hivatalos engedélyezését. Ebből az első női kolostorból indult el és nőtt ki a *Prédikálók Rendje* (*Ordo Praedicatorum*, röv. O. P.), amelyet végül III. Honorius pápa hagyott jóvá 1216. december 22-én.⁶

A prouille-i alapítás után hamarosan Domonkos hazájában, Spanyolországban is alakultak szemlélődő női kolostorok, majd Rómában, Bolognában, Németországban, s Európa más pontjain. A domonkosrendi női kolostorokban élő *apácák szemlélődő* (*kontemplatív*) életének elsődleges célja az volt, hogy igyekezzenek az Evangélium hirdetőinek, a prédikáló testvéreknek segítőtársai, imádságos háttére lenni. Ebben segítette őket a hármass szerzetesi fogadalom, a zsolozsma, a napi szentmise, a közösségi- és magánimák, az állandó önképzés (*studium veritatis perpetuum*), valamint a lelki olvasmányok. Emellett házi- és kézimunkával foglalkoztak.⁷

A Prédikálók Rendje 1221. május 30-án Bolognában tartotta második nagygyűlését Domonkos vezetésével. Ekkor osztották föl a rendet nyolc *rendtarto-*

⁴ BERGOU é. n.; KOUELKA 1992.; MARTON é. n., NIGG 1984.

⁵ KOUELKA 1992. 15-16. 170-182.

⁶ ADRIÁNYI 1975., DEÁK 2006.; FÜGEDI 1981. Ezzel Szent Domonkos talán az egyetlen rendalapító, aki közösségeknek létrehozását a női ággal kezdte.

A domonkos rend „hierarchiája” a következőképpen épül fel: Az I. rendhez tartoznak a férfi szerzetesek – papok (*páterek*) és laikus testvérek (*fráterek*). A *másodrend* tagjai a *kontemplatív* (*szemlélődő*), külső apostoli tevékenységet nem folytató *apácák*. A *harmadrend* belül két ágazat van. Az elsőhöz tartoznak azok a *nővérek*, akik az *szerzetesi fogadalmakkal* kötelezik el magukat, kolostori közösségben élnek, és az imaélet mellett külső apostoli tevékenységet is folytatnak a világban. Ők alkotják az ún. *reguláris harmadrendet*. A *világi harmadrend*hez pedig azok az egyedülállók vagy családosok tartoznak, akik családjuk körében és a világban igyekeznek megélni a domonkos lelkiiséget.

⁷ BERGOU é. n.; VEREBÉLYI 1983.

mánya: Spanyolország, Provence, Franciaország, Lombardia, Róma, Németország, Magyarország és Anglia. Az első hat provinciának akkorra már összesen 60 kolostora volt, a két utóbbiban viszont még egyetlen dominikánus sem fordult meg. Domonkos ekkor küldött először testvéreket ezekbe az országokba, hogy megtelepedjenek, prédikáljanak és kolostorokat alapítsanak. A „Magyar Provincia” megszervezésével a bolognai egyetem jogi karán tanító tudóst, Paulus Hungarust bízta meg. Az 1221 júniusában négy szerzetestársával el is indult, s rövidesen megalapították az első domonkos kolostort Székesfehérvárott. A rendalapító a magyar rendtartomány első és fő céljául a kunok megtérítését tűzte ki. Ezt a feladatot gondolta tovább rövidesen az egyik legismertebb magyar domonkos szerzetes, Julianus barát, amikor elindult megkeresni *Magna Hungariát*, hogy ottani rokonainknak is hirdethesse Jézus Krisztust, az Igazságot.⁸

Az első magyarországi szemlélődő női domonkos kolostor Veszprémben jött létre. Egy már működő beginaközösség⁹ vette át a domonkosok apácák szabályait, Szent Ágoston reguláját, felvette a rend ruháját, s ezzel betagozódtak a domonkosok nagy közösségébe. Ez volt a *Szent Katalin kolostor*, melynek alapítólevelét 1240. június 27-én a Sümeg melletti Erekén állították ki. Több apáca későbbi vallomása szerint ekkor már jónéhány éves múlta tekintett vissza a közös életük. Ebbe a kolostorba adta be 1246-ban legkisebb leányát, az akkor alig négyesztendős Margitot IV. Béla és felesége, Mária királyné. Feltehetően a királyné gyóntatójának, a domonkos rendi Gergelynek tanácsára választották a veszprémi kolostort. Talán azért is eshetett épp erre a királyi pár választása, mert a tatárveszedelemtől való megmenekülésért följánlott gyermekük itt egy olyan közösségbe került, ahol a nővérek egyik fő feladata a pogányok megtéréséért végzett folyamatos ima volt.¹⁰

Az apácák száma kezdetben húsz körül lehetett. Számuk a királylány érkezése után gyorsan növekedett, s négy év múlva ebből a megnövekedett létszámú közösségből tizennyolcan hoztak létre egy új alapítást, s költöztek át a Nyulak-szigetén épült Boldogasszony kolostorba. Mindkét kolostor egyben leánynevelő intézet is volt. Margithoz hasonlóan más nemesi családokból is érkeztek hozzájuk három-négyéves leánykák, akiket férjhezmenetelükig vagy rendbe lépésükig az apácák neveltek. A kislányoknak meghatározott tanulmányi rendjük volt. Nem hordták ugyan állandóan a szerzetesruhát, de fokozatosan bevezették őket a szerzetesi életbe is. A királyi család példájára nemcsak azért adták be leányaikat a főrangú szülők, hogy jó nevelést kapjanak, hanem hogy Isten felé nézzen legalább egy tagja a családnak. E leányok nagyobbik része aztán férjhez ment, de voltak közöttük olyanok is, akik maradtak, s beléptek a rendbe. Ők lettek az ún. *karnővérek*. Elsősorban az imádságban és a kézimunkában vettek részt, de amikor a hetességben rájuk került a sor a házimunkákból is kivették a részüket, segítették a szegényebb családokból érkezett *laika nővéreket*, akiknek viszont éppen a házimunka ellátása és a kétkezi fizikai munkák végezése volt feladatuk.¹¹

⁸ FERENT 1981.; NIGG 1984., TÖRÖK 1990.

⁹ A beginákról bővebben: MEZEY 1955.

¹⁰ HARSÁNYI 1938.; KIRÁLY 1979.

¹¹ JOÓB 1933.; KIRÁLY 1979.

A szigeti apácák kiváltságos helyzetben voltak, mert az itt élő magas rangú leányokra való tekintettel a középkori vallásos irodalom java eljutott hozzájuk. A nővérek között nemcsak ún. *lector*, könyvolvasó apácák, hanem *scriptorok*, könyvmásolók is voltak. A középkorból megmaradt kódexeink egy része is szigeti kolostor másolópultjain készült. Ismert és elismert kódexmásoló műhely működött a falak között. Ez a virágzó szerzetesi és kultúrateremtő élet a törökkor elején pusztult el. 1540 tavaszán a menekültek el a nővérek a szigetről. Két évtizedig Nagyváradon működött a közösség, később a nagyszombati, végül a pozsonyi klarisszák fogadták be őket. Itt továbbra is domonkos szellemben élhették életüket, viselhették ruhájukat. Lassan-lassan azonban megöregedtek, megfogyatkoztak, s az utolsó magyarországi domonkos nővér Szegedy Erzsébet 1637-ben halt meg.¹²

Kétszázötven év múltán, 1868-ban jött létre újra domonkos női közösség Magyarországon. A nővérek már nem a világtól visszavonultan éltek, hanem a *reguláris harmadrend*hez tartoztak, külső, ún. apostoli munkát végeztek. Kőszegen, Kassán, Szombathelyen, Vasváron, Velemben, Szarvaskenden, Hómezővásárhelyen és Szegeden tartottak fenn kolostort és különféle iskolákat. Az 1948-ig megadatott nyolc évtizedben a leányifjúság oktatásával és nevelésével foglalkoztak. Azok, akik ebben az időszakban másodrendi, szemlélődő domonkos hivatást kaptak ausztriai, németországi illetve luxemburgi kolostorokba léptek be. A náciizmus előretörésével azonban a magyar apácák visszamenekültek hazájukba, és a harmadrendi kongregációba tagozódtak be.

Árpád-házi Boldog Margit szentté avatása előtt, az 1940-es évek elején merült fel a másodrend újjászervezésének gondolata. Mivel renden belül a szemlélődő nővérek mindenütt a férfi szerzetesek felügyelete alatt állnak, ezért a domonkos rendtartomány tett lépéseket az alapítás érdekében. Kezdetben a mindenki által jól ismert, történelmi jelentőségű margitszigeti zárda újraalapítására gondoltak. Ennek érdekében el is kezdték az előkészítő tárgyalásokat, felvették a kapcsolatot a magyar katolikus egyház vezetőivel. 1943. július 23-án XII. Pius pápa Rómában szentnek nyilvánította Árpád-házi Boldog Margitot Néhány nap múlva, 1943. július 26-án, a kőszegi anyaházban tartották a harmadrendi nővérek vezetői évi rendes gyűlésüket. Ezen számolt be az általános főnöknő, hogy mind a domonkos atyák, mind az Egyház vezetői elérkezettnek látják az időt egy margitszigeti zárda alapítására. Az alapítás megindítására Ébner M. Jozefa¹³ nővér vagyona lett volna az alaptőke. Serédi Jusztinián hercegprímás egy gyógyszálló létrehozását javasolta, amely a szigetre települő nővérek megélhetését biztosíthatná. Két világi hölgy is jelentkezett, hogy szívesen belépnének a rendbe, s a magukkal vitt pénzzel

¹² A többi magyarországi női domonkos kolostorról már jóval kevesebbet tudunk. Székesfehérváron, Németiben, Lábatlanban, Pécsen, Beregszászon, Besztercén, Kolozsvárott, Segesváron, Nagyszombatban bizonyosan működtek még domonkos női kolostorok. Bergou é. n.; Böle 1944.; HARSÁNYI 1938.

¹³ Ébner Vilma (Özv. Duschek Aurélné) – M. Jozefa, karnővér – szül.: 1877. március 3. Budapest; beöltöztetés: 1937. december 5.; ideiglenes fogadalom: 1938. december 23.; örökfogadalom: 1941. december 23.; †: 1963. október 31. Hejce (Római Katolikus Szeretotthon). Az adatokat a *Belépő jelöltek könyve* és a *Kongregációink megholtjai* alapján a szerző gyűjtötte össze.

hozzájárulnának az alapítás költségeihez. Felvételiükhöz azonban sem a nővérek, sem a domonkos atyák nem járultak hozzá. 1943. december 26-án P. Badalik Bertalan domonkos tartományfőnök leiratban értesítette a harmadrendi nővérek kongregációját a domonkos atyák Sopronban tartott tartományi gyűléséről, amely úgy határozott, hogy a Margitszigetre szemlélődő életet élő másodrendi apácákat szeretnének telepíteni, s ehhez a harmadrend közreműködését nem fogják igénybe venni. 1944-ben leálltak a zárdaalapítással kapcsolatos hivatalos megbeszélések, de az egyeztetések, puhatolódzások tovább folytak.¹⁴

A harmadrendi nővérek szegedi kolostorában élő, óvónőként dolgozó Simoka M. Innocencia nővér¹⁵ szervező munkájával jelentős szerepet játszott a Margit szentté avatását kezdeményező mozgalomban. Nem meglepő, hogy ő volt a másodrend újraalapításának egyik mozgatója is. Talán az ő kezdeményezést sejt-hetjük a mögött a P. Badalik Bertalannak címzett dokumentum mögött, amelyet néhány szegedi értelmiségi írt alá 1945. december 27-én, Szent János apostol ün-nepén. Ebben arra kéri a domonkos tartományfőnököt, hogy – mivel a főváros akkori helyzete belátható időn belül nem teszi lehetővé a margitszigeti zárda ala-pítását – fogadja el a felajánlott szegedi házat, hogy az itt létrehozandó kis közös-ségből majdan elindulhasson a margitszigeti alapítás.¹⁶ Hamvas Endre csanádi püspök is a kérelmezők mellé állt. A tárgyalások újra kezdődtek, s úgy tűnt, hogy hamarosan célba is ér a kezdeményezés. Simoka M. Innocencia nővér megkérte és meg is kapta eltávozási engedélyét Kovács Sándor szombathelyi püspöktől, hogy a másodrendbe léphessen át. Egyik közeli ismerőse, özv. Tóth Mihályné egy egykori szegedi városi tanácsos özvegye ajánlotta fel a férje után megörökölt bel-városi, Madách utca 3. szám alatti házát a kolostor céljaira, s kinyilvánította, hogy maga is be kíván lépni a közösségbe. Két, a II. világháború idején külföldről haza-tért, a harmadrendbe betagozódott másodrendi, örökfogadalmas nővér, Niczky M. Augusztina és Bédi M. Bartolomea alkotta volna még a közösséget. 1946 nya-rán derült azonban ki, hogy Innocencia nővér bármilyen határozottan állította is, hogy ő egyszerűen átléphet a másodrendbe, s alapító lehet a kolostorban, az egyházi törvények ezt nem teszik lehetővé. Eközben viszont már a domonkos atyák élénk levelezésben álltak a Rómával, előkészítették a szegedi alapítást. In-nocencia nővér átlépési engedélyét visszavonta a szombathelyi püspök, Tóth Mi-hályné belépését sem engedélyezték a rendi vezetők. A már másodrendi fogadal-makkal rendelkező Niczky M. Augusztina¹⁷ és Bédi M. Bartolomea¹⁸ nővér mellé a nácik által feloszlott luxemburg–limpertsbergi kolostorból korábban hazatért

¹⁴ GERGELY 1984.; 1999.

¹⁵ Simoka Katalin – M. Innocencia, karnővér – szül.: 1896. október 4. Herény (Vas megye); szülei: Simóka Jakab és Csemesz Ilona; beöltözés: 1927. április 18.; ideiglenes fogadalom: 1928. április 20.; örökfogadalom: 1931. augusztus 22.; †: 1956. július 10. Jászberény (Római Katolikus Szeretetotthon). Az adatokat a *Belépő jelöltek könyve* és a *Kongregációink megholtjai* alapján a szerző gyűjtötte össze.

¹⁶ *Szeged – Csanádi Egyházmegye Püspöki Levéltára (Szeged)*. IV. doboz, nem rendezett iratok.

¹⁷ Niczky Jolán – M. Augusztina, karnővér – szül.: 1905. május 18. Budapest, beölt.: 1927. augusztus 18., ideiglenes fogadalom: 1928; örök fogadalom: 1932; †: 1971. május 1. Budapest. Az adatokat a *Belépő jelöltek könyve* és a *Kongregációink megholtjai* alapján a szerző gyűjtötte össze.

¹⁸ Adatait egyelőre még nem sikerült beazonosítanom.

Szegedy M. Ilona,¹⁹ Bucsi M. Euphemia és Damkó M. Antónia²⁰ örökfogadalmas másodrendi nővérek lettek a szegedi kolostor alapító tagjai. A közösség vezetőjének Szegedy Ilonát nevezték ki.

Az Árpád-házi Szent Margit védelme alá helyezett kolostort 1948 szeptemberében szentelt fel Hamvas Endre csanádi püspök. A nővérek elsődleges céljuknak a nehéz helyzetben Magyarországért és a lévő magyar katolikus egyházért való folyamatos imát, engesztelést tekintették. A belvárosban éltek ugyan, egy szemlélődő szerzetesi éltre kevésbé alkalmas helyen, de igyekeztek megteremteni a belső csendet, hogy minél elmélyültebben figyelhessenek az imáikra. A kápolnájukban tartott miséikre, Szent Margit és Szent Domonkos ünnepén tartott egész napos szentségimádásukra a híveket is várták, hogy ők is bekapcsolódhassanak imáikba. A város szívében éltek, mégis csöndes visszavonultságban.

Talán éppen ez a csöndes visszavonultság mentette meg őket 1950-ben az elhurcolástól. Értük is elindultak az ÁVÓ-sok, hogy a többi szerzeteshez hasonlóan elhurcolják őket, csak épp elnézték a házszámot, és rossz helyre csöngettek be. Az éjnek évadján fölzavart szomszéd nem hazudott, amikor azt állította, hogy itt bizony nem laknak apácák. Amikor Ilona nővér másnap hajnalban bement a püspökségre, hogy most mitévők legyenek, azt a tanácsot kapták, hogy azonnal pakoljanak össze, és civil ruhát öltve ki-ki utazzon haza a családjához. Így is tettek.

Látszólag nyom nélkül eltűnt a közösség. Szegeden ma már senki sem emlékszik arra, milyen fontos próbálkozás helyszíne volt a Madách utcai ház. A nővérek is szétszéledtek, alig tarthatták egymással a kapcsolatot. Alig kétesztendőnyi közös élet adatott meg nekik – de ez a két év életük egyik legszebb időszaka volt

Irodalom

ADRIÁNYI Gábor

1975 *Az egyháztörténet kézikönyve*. Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae IV. München.

BERGOU Géza Imre OP

én. *A domonkos-rendi nővérek története, eszményei és élete*. (Kézirat)

BŐLE Kornél OP

1944 *Gyöngyvirágok és margaréták Szent Margit oltárán*. Születése 700 éves jubileumának és szenttéavatásának ünneplése. A *Credo* kiadása, Budapest.

DEÁK Viktória Hedvig OP

2006 Szent Domonkos és a prédikátorok rendje. *Rubicon* 12. évfolyam 164. (2006/4) 65-67.

DIÓS István (szerk.)

1990 *A szentek élete. I-II*. Szent István Társulat, Budapest.

¹⁹ Szegedy Ilona – M. Ilona, karnővér – szül.: 1914. augusztus 10., Szombathely; szülei: Szegedy Lajos és Nyitrai Anna; beöltözés: 1937 Luxemburg – Limpertsberg; ideiglenes fogadalom: 1939. augusztus 5.; örökfogadalom: 1946.

²⁰ Beöltözési és fogadalmi dátumaikat egyelőre még nem sikerült beazonosítani.

Domonkos-kódex 1517

- 1990 *Domonkos-kódex 1517. A nyelvemlék hasonmása és betűhű átirata bevezetéssel és jegyzetekkel. Régi magyar kódexek 9. szám.* Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest

FERENT, Ioan

- 1981 *A kunok és püspökségük.* Szent István Társulat, Budapest.

FÜGEDI Erik

- 1981 *Kolduló barátok, polgárok, nemesek.* Tanulmányok a magyar középkorról. Magvető Kiadó, Budapest.

GERGELY Jenő

- 1984 *A püspöki kar tanácskozásai. A magyar katolikus püspökök konferenciáinak jegyzőkönyveiből, 1919 – 1944.* Gondolat Kiadó, Budapest.
1999 *A katolikus egyház története Magyarországon 1919–1945.* Pannonica Kiadó, Budapest.

HARSÁNYI András

- 1938 *A Domonkos Rend Magyarországon a reformáció előtt.* Nagy Károly Grafikai Műintézete, Debrecen. [Reprint: 1999, Paulus Hungarus – Kairosz Kiadó, Budapest]

HORVÁTH Sándor OP (szerk.)

- 1916 *A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből.* Stephaneum Nyomda, Budapest.

JOÓB Irén, DR.

- 1933 *A középkori magyar leánynevelés története. „Universum”* Kereskedelmi- és Ipari Nyomda, Kassa (Košice).

KIRÁLY Iлона

- 1979 *Árpád-házi Szent Margit és a Sziget.* Szent István Társulat, Budapest.

KOUDELKA, Vladimír J. (szerk. és bev.)

- 1992 *Domonkos. Isten igéjének hirdetése.* Szent Domonkos Rend Tartományfőnöksége, S. l.

MARTON Bernát OP, P.

- én. *Apostoli hősök útján. Szent Domonkos élete.* (Kézirat)

MEZEY László

- 1955 *Irodalmi anyanyelvűségünk kezdetei az Árpád-kor végén. A középkori laikus nőmozgalom, az Ó-magyar Mária siralom és a Margit legenda eredetkérdése.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

NIGG, Walter

- 1984 *A szerzetesek titkai.* Szent István Társulat, Budapest.

TÖRÖK József

- 1990 *Szerzetes- és lovagrendek Magyarországon.* Panoráma Kiadó, Budapest.

VEREBÉLYI J. Pál OP

- 1983 *Üdvözlégy Mária.* Ecclesia, Budapest.

KEREKES, Ibolya

CONTEMPLATIVE DOMINICAN NUNS IN SZEGED

The Contemplative Dominican Nuns played important role in the cultural history of Hungary in the Middle Ages. St. Margaret of the Árpád-dynasty, Márta Sövényházi and Lea Ráskai lived in the Dominican monastery on the Island of Rabbits. We can find their handwriting in several codexes. In the year of 1540 the nuns had to run away from the conquering Turks. As a result there remained only 18 nuns at the beginning of 1600s who lived by the rules of the Dominican Order. Finally they were taken into the Clarissa Order in Pozsony. The last Dominican nun died there in 1637.

In the first half of the 1940s before the canonization of Beatific Margaret of the Árpád-dynasty the idea of reorganisation of the second order in Hungary arose. The Dominican Province and the Catholic Church of Hungary wanted the monastery on the Island of Rabbits to be refunded. In 1944 the official negotiations interrupted but the original idea did not die. Some Catholic personages of Szeged urged the establishment in Szeged in their letter dated 27. December 1945. In January 1946 Endre Hamvas, Diocesan of Csanád region also supported the idea and told that he would see Contemplative Dominican Nuns in Szeged. The Dominican Province of Hungary helped the new establishment as well so in September 1948 the Contemplative Dominican life could start in Szeged. There were 7 nuns in the community. They tried to live their prayerful and propitiatory lives. In June 1950 the Hungarian religious orders were disbanded so the nuns of Szeged had to leave their monastery. This study is about the story of this community and their ephemeral life.

1. kép

A szegedi szemlélődő domonkos apácák

Balról jobbra: Niczky M. Augusztina, Bédi M. Bartholomea
(laika nővér fekete skapulárében, fehér fátyolban) Bucsi M. Eufémia,
Szegedy M. Ilona (szemüvegben), Dankó M. Antónia.

A felvétel 1949-ben készült a szegedi kolostorban.

A képet a Luxemburg-Limpenbergi kolostor utolsó főnöknője,
Regina nővér bocsátotta rendelkezésemre.